

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het café met danszaal Eldorado in Grimbergen (Humbeek)

Provincie: Vlaams-Brabant

Gemeente: Grimbergen, 6de afdeling, sectie A

Objectnummer: 4.01/23025/148.1

-

Dossiernummer: 4.001/23025/101.1

Omschrijving:

het café met danszaal Eldorado, Kerkstraat 251

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

17 JULI 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 13/04/2018.

Het departement noch de overige agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 13/04/2018.

Het departement noch de overige agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 13/04/2018.

Het departement noch de overige agentschappen brachten een advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Grimbergen

Het advies werd gevraagd op 13/04/2018.

Gemeente Grimbergen

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht geen advies uit over deze bescherming. In uitvoering van artikel 6.1.3. van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies gunstig.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 13/04/2018.

De VCOE bracht op 17/05/2018 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

De VCOE ervaart het uitgebreide inhoudelijk dossier als positief. Zij onderschrijft de bescherming van het café-pand met de danszaal Eldorado inclusief het waardevol interieur als monument.

Met betrekking tot het inhoudelijk dossier heeft de VCOE volgende vragen:

De VCOE merkt op dat Café Hoorn niet opgenomen werd in de lijst van elf beschermde logeer-, eet- en drankgelegenheden in de Vlaamse Rand ondanks de bescherming als dorpsgezicht (MB 4 maart 2004).

Antwoord: Café De Hoorn wordt toegevoegd aan de lijst onder het hoofdstuk '1.1 De Vlaamse Rand'.

DE VCOE dringt er op aan de selectie van te beschermen cafés verder te motiveren aan de hand van de decretale erfgoedwaarden en selectiecriteria.

Antwoord: De erfgoedwaarden en criteria zijn bij de afweging wel degelijk meegenomen zoals blijkt uit het ministeriele besluit waar ze expliciet vermeld zijn. De onderbouwing wordt in het inhoudelijk dossier onder punt '1.3 Motivering van de selectie' verder aangevuld.

De VCOE vraagt om de erfgoedwaarden van de beschermde cafés verder te expliciteren.

Antwoord: Dat wordt toegevoegd aan de lijst onder het hoofdstuk '1.1. De Vlaamse Rand'.

DE VCOE vraagt te duiden hoe de huidige beschermingen aansluiten bij de bestaande beschermingen.

Antwoord: In hoofdstuk "1.1 De Vlaamse Rand" staat onder punt "Herbergen en café's in Vlaanderen" geschreven "De bestaande beschermde café-interieurs situeren zich op één uitzondering na, Café Regina in Zelzate, allemaal in een stedelijke context. Het beeld van het café en caféinterieur wordt met deze bescherming in de Vlaamse Rand aangevuld met burgerlijke caféinterieurs in voornamelijk landelijke context en één café in stedelijke context (Vilvoorde)." En onder "Dansgelegenheden in Vlaanderen" staat geschreven "Dat beeld wordt nu aangevuld met het café Eldorado met danszaal in Grimbergen. Voor zover momenteel bekend is het de enige locatie waar het café én de feestzaal voldoende erfgoedwaarden behielden om samen beschermd te worden."

De VCOE vraagt zich af waarom het dossier Au Cher Ami geen onderdeel uitmaakt van het voorliggende adviespakket.

Antwoord: De toegang wordt vooralsnog geweigerd zodat niet de nodige registratie van het interieur kan gebeuren. Het overleg met de eigenaar is nog lopende.

De VCOE vraagt de afbakening die niet het volledige perceel beslaat verder te motiveren.

Antwoord: De afbakening beperkt zich tot de erfgoedelementen. Dat zijn meer bepaald de gevels en bedaking van het oorspronkelijke pand uit 1905 en de uitbreiding en herinrichting tot café met danszaal in 1927. De in het dossier niet vermelde interieurs en bouwonderdelen noch de tuin hebben erfgoedwaarde. Het is de bedoeling de bescherming te beperken tot die erfgoedwaarden en erfgoedkenmerken zodat een verdere uitbating van het café en de danszaal zo weinig mogelijk gehinderd wordt. Er werd voor gekozen die visie ook planologisch duidelijk te maken naar de eigenaar toe. Hoofdstuk "3.3 Motivering van de afbakening van de bescherming" meldt ook expliciet: "De bescherming bestaat uit het exterieur van de gebouwen van café en danszaal Eldorado en de inrichting van de gelagzaal en danszaal. Secundaire ruimten als de toiletten, het appartement op de bovenverdieping en de tuin worden niet opgenomen in de bescherming." De afbakening wordt verder aangevuld met de melding dat de secundaire ruimten als de toiletten, het appartement op de bovenverdieping en de tuin onvoldoende erfgoedwaarde hebben.

Met betrekking tot het ministerieel besluit heeft de VCOE volgende bemerkingen:

De VCOE vraagt artikel 1 verder te specificeren zodat enkel de straatgevels, de bedaking en het café-interieur tot de bescherming behoren.

Antwoord: In artikel 2 is zeer duidelijk beschreven welke de erfgoedkenmerken en de erfgoedelementen beschreven. Bovendien is in artikel 3 beheersdoelstellingen eveneens opgenomen dat niet beschreven onderdelen niet tot de bescherming behoren. Een verdere verduidelijking van artikel 1 is daarom niet nodig.

De VCOE stelt voor om de erfgoedwaarden uit te breiden met een sociale, culturele en volkskundige waarde omwille van de actieve werking en de typologie.

Antwoord: De typologie van het burgerlijk café wordt opgevangen in de architecturale waarde. De functie van een onroerend goed kan niet met een bescherming vastgelegd worden. Het café-leven in Eldorado is tot slot slechts beperkt tot niet gedocumenteerd, zeker niet wat de oudste periodes betreft. Er is bijgevolg onvoldoende gedocumenteerd café-leven om een sociale, volkskundige of culturele waarde te motiveren.

De VCOE vraagt waarom de historische waarde niet werd weerhouden in het besluit.

Antwoord: bij een interne evaluatie van het dossier werd de historische waarde als onvoldoende sterk ervaren. Gezien de vraag van de VCOE wordt de historische waarde toch weer toegevoegd.

De VCOE vraagt om een artistieke waarde toe te voegen omwille van het rijkelijk vormgegeven interieur in een combinatie van stijlen.

Antwoord: De artistieke waarde wordt geïnterpreteerd als een cruciaal werk binnen het oeuvre van een kunstenaar. De stijlenmerken worden hier opgevangen door de architecturale waarde.

De VCOE vraagt om bij de beheersdoelstellingen volgende clausule op te nemen "bij vrijlegging en/of restauratie van de geglazuurde tegels is een vakkundige aanpak essentieel."

Antwoord: De conclusie wordt aan de beheersdoelstellingen toegevoegd.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

Het inhoudelijk dossier wordt als volgt aangepast:

- Hoofdstuk 1.1 *Vlaamse Rand* wordt aangevuld met de vermelding van Café De Hoorn.
- Hoofdstuk 1.3 *Motivering van de selectie* wordt aangevuld met de decretaal bepaalde criteria en de waarden van de beschermde items.
- In het hoofdstuk 3.1 *Evaluatie van de erfgoedwaarden* wordt de historische waarde herschreven.
- Hoofdstuk 3.3 *Motivering van de afbakening van de bescherming* wordt verder aangevuld.

Het beschermingsbesluit wordt als volgt aangepast:

De erfgoedwaarden worden aangevuld met een historische waarde

- Artikel 1, de beschermde onderdelen worden verder gepreciseerd.
- Artikel 2, de erfgoedwaarden worden aangevuld met een historische waarde.
- Artikel 3, de beheersdoelstellingen worden aangevuld met een clausule over het vakkundig herstel van de tegels.

1.4. Conclusie voorafgaand aan de voorlopige bescherming

De uitgebrachte adviezen hebben invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

Het inhoudelijk dossier werd als volgt aangepast:

Hoofdstuk 1.1 Vlaamse Rand wordt aangevuld met:

- Beersel (Alsemberg), Café De Hoorn, Pastoor Bolsstraat 20, dorpsgezicht 2004, historische waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/216515>

Hoofdstuk 1.3 Motivering van de selectie werd aangevuld met:

Er werd voor de selectie van de herbergen en cafés in de Vlaamse Rand rekening gehouden met de in 2013 decretaal vastgestelde waarden.¹ In het geval van deze selectie werden de historische en architecturale waarde weerhouden.

Volgende decretaal vastgelegde criteria² bleken belangrijk voor de selectie van de verschillende items:

- Zeldzaamheid: het aantal bewaarde cafés met burgerlijke interieurs is beperkt in Vlaanderen.
- Herkenbaarheid: dankzij het goed bewaarde interieur zijn de café's als dusdanig herkenbaar.
- Representativiteit: de geselecteerde items zijn goed bewaarde schoolvoorbeelden van burgerlijke café's.
- Ensemblewaarde: de ensemblewaarde wordt gevormd door het samengaan van het exterieur van het café met het caféinterieur dat in deze gevallen de meest cruciale elementen van het café-interieur behield.

De opsommingen van beschermde items in het hoofdstuk '1.1. De Vlaamse Rand' werd verder aangevuld met informatie over de waarden die leidden tot bescherming van Eet-, drank en dansgelegenheden in de Vlaamse Rand

- Asse (Asse), Huize Sint-Antoon, Assesteenweg 3-5, dorpsgezicht 1980, artistieke waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/76824>
- Asse (Asse), Hoeve Hoge Kamer, Beekstraat 22, monument 1985, historische en esthetische waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/76747>
- Asse (Bekkerzeel), dorpsherberg, Sint-Godarusstraat 3, dorpsgezicht 2002, historische waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/76787>
- Beersel (Alsemberg) Afspanning De Zwaan, Pastoor Bolsstraat 2-14, monument 2004, historische waarde,
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/38868>
- Beersel (Alsemberg), Café De Hoorn, Pastoor Bolsstraat 20, dorpsgezicht 2004, historische waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/216515>
- Overijse (Overijse), Afspanning Den Bonten Os, Waversesteenweg 2, monument 1974, algemeen belang
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/40445>
- Sint-Genesius-Rode (Sint-Genesius-Rode), Café-Restaurant van Zevenbronnen, landschap 1947, esthetische waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/40620>
- Tervuren (Vossem), Afspanning In de Posthoorn, Dorpsplein 2, monument 1975 & dorpsgezicht 1981, algemeen belang
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/43065>
- Tervuren (Vossem), Herberg In het Canon, Dorpsplein 10, monument 1975, algemeen belang
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/42805>

¹ Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

² Besluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014.

- Tervuren (Tervuren), Herberg De Poel, Kasteelstraat 5, landschap 1946, artistieke waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/42780>
- Tervuren (Tervuren), Huis De Kroone, Kerkstraat 8, landschap 1946, artistieke waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/216913>
- Wemmel (Wemmel), Banbrouwerij – Herberg De Kam, Steenweg op Brussel 7, monument 2014, historische waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/89970>
- Kortrijk, Groeningestraat 19, Vlaams Huis, monument 2003, artistieke, historische, sociaal-culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/59626>
- Leuven (Leuven), Grote Markt 13, café Gambirinus, monument 2016, artistiek, architecturale, sociale en culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/206707>
- Roeselare (Roeselare), Ooststraat 1-3, feestpaleis met café, monument 2002, historische en sociaal-culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/13746>
- Ronse (Ronse), Grote Markt 10, café Harmonie, monument 2009, artistieke, historische en sociaal-culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/28636>
- Ronse (Ronse), Grote Markt 25, café Local Unique, monument 2009, artistieke, historische en sociaal-culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/28639>
- Ronse (Ronse), Kleine Markt 9, café Onder den toren, monument 2009, artistieke, historische en sociaal-culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/28753>
- Zelzate (Zelzate), Grote Markt 15, café Regina, monument 2004, historische en sociaal-culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/75927>
- Aalst (Aalst), Louis D'Haseleerstraat, danszaal Gillade, monument 1997, historische en sociaal-culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/69>
- Gent (Ledeberg), Hundelgemsesteenweg 173-175, danszaal Bristol, monument 2017, historische, architecturale en artistieke waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/304721>
- Lochristi (Beervelde), Tolheidestraat, Feestpaleis, monument 1995, historische, volkskundige, sociaal-culturele waarde
<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/34121>

Hoofdstuk 3.1 Evaluatie van de erfgoedwaarden, de historische werd herschreven:

"Een representatief, uitzonderlijk goed bewaard en herkenbaar voorbeeld van een café met danszaal uit het interbellum, vermoedelijk ingericht in opdracht van F.J. De Doncker-De Boelpaep in 1927, naar ontwerp van Jean De Roy."
werd

Een representatief, uitzonderlijk goed bewaard en herkenbaar voorbeeld van een handelspand in de landelijke Vlaamse Rand dat sinds zijn ontstaan in 1905, mogelijk als juwelierszaak, steeds in gebruik is gebleven als handelspand en dat voor 110 jaar, doch met verschillende functies. Getuige van die nieuwe functie is de uitbreiding en herinrichting van het gebouw tot café met danszaal in 1927.

Hoofdstuk 3.3 Motivering van de afbakening van de bescherming' werd verder aangevuld als volgt:

"De bescherming bestaat uit het exterieur van de gebouwen van café en danszaal Eldorado en de inrichting van de gelagzaal en danszaal. Secundaire ruimten als de toiletten, het

appartement op de bovenverdieping, de tuin worden niet opgenomen in de bescherming. De afbakening is op het plan in bijlage bij het ministerieel besluit opgenomen."

werd

De bescherming bestaat uit het exterieur van de gebouwen van café en danszaal Eldorado en de interieurinrichting van de gelagzaal en danszaal. Secundaire ruimten als de toiletten, het appartement op de bovenverdieping en de tuin worden niet opgenomen in de bescherming wegens het ontbreken van voldoende erfgoedwaarden. De afbakening is op het plan in bijlage bij het ministerieel besluit opgenomen.

Het beschermingsbesluit werd als volgt aangepast:

De erfgoedwaarden werden aangevuld met volgende motivatie:

Overwegende dat het café met danszaal Eldorado als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Een representatief, uitzonderlijk goed bewaard en herkenbaar voorbeeld van een handelspand in de landelijke Vlaamse Rand dat sinds zijn ontstaan in 1905, mogelijk als juwelierszaak, steeds in gebruik is gebleven als handelspand en dat voor 110 jaar, doch met verschillende functies. Getuige van die nieuwe functie is de uitbreiding en herinrichting van het gebouw tot café met danszaal in 1927.

Artikel 2 werd aangevuld:

Art. 2. Het monument heeft architecturale erfgoedwaarde:

werd

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

1° historische waarde;

2° architecturale waarde.

Artikel 3 werd aangevuld:

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

5° bij vrijlegging en/of restauratie van de geglazuurde tegels is een vakkundige aanpak essentieel.